

A valódi nemesség természetrajza

| GYÖRFFY ÁKOS |

Noblesse oblige, azaz a nemesség kötelez – tartja a tizennyolcadik századi francia mondás. Ennek ma már semmiféle jelentése nincs, legfeljebb sznobok használik olykor, hogy csillogtassák műveltségüket. A huszadik század közepéig azonban még volt valamiféle tartalma, még ha egyre halványabban is. De mit is jelent, illetve mit is jelentett valaha mindez? Valami olyasmit, hogy az arisztokráciának fontos feladata, küldetése van egy társadalom életében. Nem pusztán reprezentál, és élvezi a vagyonából adódó előnyöket, hanem bizony felelősséget visel, nem is akármilyet. Gazdagsága, befolyása nem csupán a saját érdekeit szolgálja,

hanem a köz javát is. Kivételes helyzete szolgálat is egyben. Az arisztokrácia eredeti értelmében szellemi arisztokráciát is jelentett, persze ebből az idők során szinte semmi nem maradt, csak a rendjelek, a pénz és az öncélú luxus. Fábri Anna nemrég megjelent kitűnő és elképesztően alapos munkája, az *Arany idők* már a címében is az örökre elsüllyedt időkre emlékeztet. A könyv az egyik legismertebb magyar arisztokrata család, a Telekiek életvitelére és gondolkodásmódjára enged bepillantást. Pontosabban e család egyik legismertebb tagjának, a politikus-író Teleki Lászlónak gyermekkorába. A tizenkilencedik századi magyar közélet egyik legnagyobb hatású

FÁBRI ANNA

Arany idők

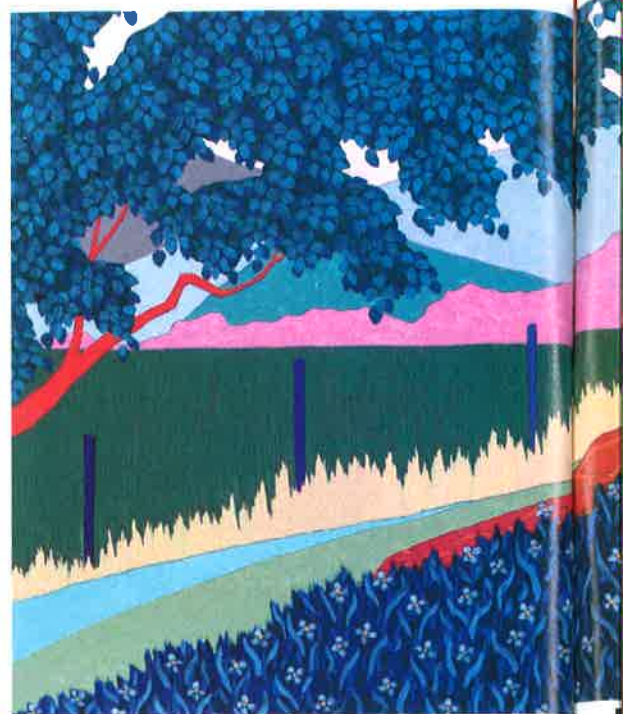
Eszmé és emberek
gróf Teleki László
neveltetésében

Teleki László

alakja köré épül az *Arany idők*, de korántsem róla szól csupán, sokkal inkább egy szellemi berendezkedésről, egy világlátásról. A Telekiek úgy tartották, hogy a vagyon önmagában mit sem ér – sőt „valóságos veszedelem” –, ha nem jár vele a megfelelő nevelésből adódó jellem és kötelességtudat. A jó nevelés személyes haszna – írja Fábri Anna – az előkelők esetében mindenekelőtt a mások javának elősegítése felett érzett elégedettség lehet. Az érdemeség igazi fokmérője tehát elsősorban a személyes teljesítmény, nem pedig az örökölt címek és rangok. Teleki László ebben a szellemben nőtt fel, környezete pedig minden segítséget megadott neki. S hogy miben állt ez a segítség, milyen személyes és intézményi háttérre volt ennek a pedagógiai szellemnek, mindezt kivételes részletességgel tárja fel a könyv, s egyben Teleki alakján keresztül a valódi nemesség természetrajzával ajándékozza meg az olvasót.

(Fábri Anna: *Arany idők – Eszmék és emberek Teleki László neveltetésében*. Kortárs Kiadó, 2022)

Mester és tanítvány

| KÉRI GÁSPÁR |

A művészet történetét, a korstílusok alakulását, de akár az egyéni alkotói útkeresések mozgatóit számos értelmezési keret segítségével lehet vizsgálni. Ezek közül az egyik legizgalmasabb megközelítési mód, amikor a mesterek és a tanítványok munkájából kibontakozó, generációk során felépülő láncolatokra fókuszálunk. Egy-egy iskola, műhely és műterem jelentőségét nemcsak a saját korukra adott reflexiók vizsgálata teszi izgalmassá, idetartozik az egyéni alkotói módszerek egymásból következő, évtizedekben, sőt akár száz években mérhető alakulása is. A fennállásának nemrég százötvenedik évfordulóját ünneplő Magyar Képzőművészeti Egyetem *Lián – Mester-tanítvány láncolatok* címen megrendezett kiállítása e folyamatok bemutatására törekszik. É. Kiss Piroska kurátor kiemeli, hogy a kiállítás nem művészet- és egyetemtörténeti tárlat, de a mester-tanítvány szál végigvezetésével mégiscsak képet kapunk arról az intézményről, amely másfél évszázada meghatározó pillére a magyar képzőművészetnek. A kiállítás a legfontosabb képzésekre, a kezdetektől működő festő- és szobrászképzésre, valamint a grafikára és a művészeti anatómiára fókuszálva vezet végig néhány meghatározó mester-tanítvány láncolatot. Van, ahol a politikai és szerkezeti változások ellenére szinte érintetlen